

До: Влада на РМ, Генерален секретаријат на Владата на РМ

Предмет: Мислење со предлози за измени и дополнувања на Одлука за формирање на Совет за соработка помеѓу Владата на РМ и граѓанскиот сектор (Сл. весник бр. 98, 17.05.2016)

Почитувани,

Платформата за родова еднаквост, во која членуваат 22 организации, мрежи и коалиции коишто работат на полето на унапредување на родовата еднаквост, го поздравува процесот на ревизија и можноста за придонес во измените и дополнувањата на Одлуката со која се формира Советот за соработка помеѓу Владата на РМ и граѓанскиот сектор .

Имајќи ја предвид важноста на Советот како механизам кој обезбедува можност за влијание на соработката, дијалогот и развојот на граѓанскиот сектор заради промоција, креирање и имплементација на политики за суштински напредок на планот на родовата еднаквост, бараме забелешките и препораките на овој сегмент од граѓанскиот сектор да бидат земени предвид и вградени во конечната верзија на документот.

Клучните барања, подредени според важност се следниве:

- 1. Да се издвои Родовата еднаквост како посебна област**
- 2. Да се обезбеди мнозинство на членови (ки) те на Советот од граѓанските организации**
- 3. Да се прецизираат обврските на Владата и институциите за обезбедување услови за вршење на работите на Советот**
- 4. Да се дополнат и прецизираат критериумите и условите за избор на членови(ки) на Советот кои оставаат простор за произволно толкување**
- 5. Да се обезбеди поголема транспарентност и инклузивност на постапката за избор**
- 6. Да се продолжат роковите за кандидирање и избор на членови(ки) од редот на граѓанските организации**
- 7. Да се предвиди избор на заменици(чки) на членови (ки) те на Советот**

Сметаме дека на ваков начин ќе се обезбеди поголема репрезентативност, функционалност и ефективност на механизмот, на начин кој ќе обезбеди вклучување и преставување на голема група организации кои во подолг период наназад се клучни актери во поддршката на жените од РМ, истражувањата на различните аспекти на проблемот на родовата нееднаквост, иницијатори и креатори на позитивни промени во легислативата и политиките на овој план.

Сепак, би сакале да истакнеме дека не прифаќаме понатамошна маргинализација и исклучување на овој дел од граѓанското општество од консултативните процеси за прашања од општ интерес за РМ.

Во документот во прилог, доставуваме поконкретни образложени предлози за измени и дополнувања, следејќи ја структурата и содржината на Одлуката која е предмет на ревизија.

Со почит,

Платформа за родова еднаквост

Организации членки:

1. Tiiiiit! Inc.
2. Бори се женски
3. Женска граѓанска иницијатива АНТИКО
4. Здружение женски форум
5. Здружение за еднакви можности Семпер
6. Здружение за локален рурален развој
7. Здружение за унапредување на родовата еднаквост Акција Здруженска
8. Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените
9. Институтот за општествени и хуманистички науки
10. Коалиција „Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници“
11. ЛезФем
12. Мрежа за заштита од дискриминација
13. Национална мрежа против насилство врз жените и семејно насилство
14. Националниот совет за родова рамноправност
15. Организација на жени на град Скопје (ОЖС)
16. Организација на жените на општина Свети Николе
17. Организација на жените “Кумановка“
18. Реактор – Истражување во акција
19. ТАКТ
20. Хелсиншки комитет за човекови права на Република Македонија
21. Х.Е.Р.А.
22. Хуманитарно Здружение „Мајка“

Предлози за измени и дополнувања на одлуката за формирање на Совет за соработка помеѓу Владата на РМ и граѓанскиот сектор

Член 2

Забелешки во однос на задачите, остварување на основните претпоставки за нивно извршување, јавност во работата на Советот

Во дел од пропишаните одредби не е јасно на кој начин ќе се обезбеди вршењето на предвидените работите на Советот. Ова особено се однесува на работите кои подразбираат следење анализа и давање препораки и мислење. Со цел да се зајакне влијанието на Советот врз планирачките процеси и одлуките поврзани со правната и институционалната рамка, вклучувајќи ги и учеството и финансирањето на граѓанските организации, треба да се предвиди задолжителност во обезбедувањето на релевантни информации, нацрт документи, планови и годишни извештаи и од Владата и од органите на државната управа. Само на ваков начин може да се обезбеди исполнување на задачите на Советот за следење, анализа, давање мислење и предлози. Воедно недостасува обврска за пошироко информирање на јавноста за работата на Советот, заради што освен годишните извештаи, треба да се предвиди обврска за објавување на информациите за работата на Советот, вклучувајќи го и терминот на одржување на седниците, дневните редови и сумарните извештаи со заклучоците од седниците на Советот. Ваквата обврска за претставниците од граѓанските организации е веќе обезбедена, со оглед на нивната обврска да консултираат и обезбедат повратна информација за поширока група организации.

Оттука предлагаме:

- Да се предвиди и учество на Советот во подготовката, освен следењето на спроведувањето на Стратегијата за соработка помеѓу Владата и граѓанскиот сектор и Акцискиот план за нејзино спроведување (став 1, алинеја 1)
- Следењето, анализата на вклученоста на организациите во процеси на креирање на јавната политика и давањето препораки да се врши врз основа на доставени извештаи од институциите за спроведени консултации (став 1, алинеја 6)
- Давањето предлози за финансирање на организациите од Буџетот на РМ не треба да се однесува само на планирање на приоритетните области, туку и на специфичните приоритети, начин и критериуми за финансирање на програмите и активностите на организациите. Исто така, разгледувањето на годишните извештаи на Владата и органите на државната управа за финансираните програми и проекти е различно од давањето предлози за приоритети за финансирање од Буџетот и треба да се издвои како посебна задача. (став 1, алинеја 7)
- Усвоениот годишен извештај за работата на Советот, освен веб страната на организационата единица на Генералниот секретаријат, задолжително да се објавува на веб страните на сите органи на државната управа кои се претставени во Советот (Став 1, алинеја 8).

Член 3

Забелешки во однос на третманот на родовата еднаквост во областите од кои е предвидено назначување на членови(ки) на предлог на организациите

Не е јасен критериумот според кои се дефинирани областите од кои е предвидено назначување на членови(ки) на предлог на организациите регистрирани согласно Законот за здруженија и фондации. Имено, дел од областите комбинираат широки секторски политики какви што се *земјоделство и рурален развој*, или *економски и одржлив развој*, наспроти специфични тематски области на граѓанско здружување какви што се „*промоција и заштита на човековите права и анти-дискриминација*“, или „*активизам на младите*“, се до области кои се однесуваат на заштита на партикуларни категории граѓани како целни групи, *деца, маргинализирани лица и сл.*

Сепак, клучниот недостаток во оваа смисла е тоа што родовата еднаквост е предвидена како придружно прашање на заштитата на маргинализираните лица. Имајќи ги предвид погоре наведените недоследности во дефинирањето на областите, би сакале да посочиме дека:

- Родовата еднаквост дефинирана само во контекст на социјална инклузија на маргинализирани категории какви што се, лица со посебни потреби, ЛГБТИ лица, немнозински заедници, сиромашни и други категории граѓани кои се соочуваат со специфични ограничувања, е сосема погрешен пристап од причина што маргинализацијата на жените е од сосема поинаква природа. Имено, жените ја претставуваат половината од популацијата во РМ и се соочуваат со ограничувања само заради тоа што се родени како женски. Етницитетот, попреченоста, сиромаштијата, сексуалната ориентација како карактеристики преку кои се дефинираат партикуларните маргинализирани категории се дополнително отежнувачки фактори на нивната веќе постоечка маргинализација како жени во сите области: политичка, економска, социјална, образовна, културна итн..

- Родовата еднаквост е цел на специфична секторска политика, а едновременно е и аспект кој би требало да се третира и во рамките на останатите секторски политики на РМ. Сепак, ова прашање постојано се маргинализира во поглед на амбициите на политиките, мерките и ресурсите за ПРЕВЕНЦИЈА на нееднаквоста на ЖЕНИТЕ во однос на МАЖИТЕ. Основата на проблемот се состои во нееднаквите односи на моќ и контролата врз ресурсите. Оттука, остварувањето на родовата еднаквост како цел подразбира трансформација на институционалните политики, процеси и пракса на начин кој обезбедува должно внимание и експертиза за ова прашање.

- Експертизата за овие прашања ја поседуваат женските организации и организациите кои унапредувањето на статусот на жените и родовата еднаквост ги имаат поставено како своја мисија и организациски цели. Треба да се има предвид и генералната слика и број на граѓански организации во РМ кои работат на различни аспекти од женските права и родовата еднаквост. Организациите кои работат на родова еднаквост и женски права претставуваат голем процент од активните граѓански организации, истите се едни од првите форми на делување во граѓанскиот сектор во Македонија, имаат формирано и повеќе мрежи на граѓански организации поврзани со унапредување на различни аспекти од родовата еднаквост. Голем дел од овие граѓански организации еднаквоста ја третираат како специфично

тематско прашање во контекст на веќе определените области во кои треба да биде претставен граѓанскиот сектор согласно Одлуката. И покрај ова, дури и во рамките на граѓанскиот сектор се соочуваат со маргинализација во поглед на вклучување во клучните процеси на креирање и донесување одлуки, ограничен пристап до информации, ресурси и можност за развој и влијание, и во поглед на темите кои се обидуваат да ги наметнат како прашања во јавните политики. Заради сето ова, тие мораат да добијат можност бидат претставени и секторски, и тематски и како сегмент од организираниот граѓанскиот сектор во овој механизам за што неопходен услов е издвојување на родовата еднаквост посебна област.

Оттука предлагаме:

Родовата еднаквост да се издвои како посебна област, со задржување на областа заштита на маргинализираните лица (став 3, алинеја 8)

Забелешки во однос на структурата на Советот, критериуми за назначување претставници на ОДУ

Советот има советодавна улога и неговите одлуки, мислење и препораки поврзани со развојот и унапредување на соработката со граѓанскиот сектор не се обврзувачки за Владата и органите на државната управа. Од друга страна, советот е извор на експертизата и искуството за потребите за развој на граѓанскиот сектор и унапредување на соработката, како и на потребите на граѓаните во областите во кои се назначени. Водечката улога во дефинирањето на приоритетни специфични прашања и теми од интерес за граѓанското општество кои се предмет на разгледување на Советот би требало да ја имаат членовите од редот на граѓанските организации, заради што е потребно обезбедување нивно мнозинство. Во спротивно, се отвора можност работата на Советот, но и очекуваните исходи заради кои е предвидено неговото формирање да бидат условени од интересите на Владата и органите на државната управа. Советот е тело за унапредување на соработката на граѓанскиот сектор со Владата, па согласно основната цел на овој Совет логично е мнозинството на членови да бидат од граѓанскиот сектор.

Оттука, го даваме следниов предлог:

- Претставниците од граѓанскиот сектор треба да бидат во мнозинство во однос на оние назначени од редот на органите на државната управа. (Став 1, 2, 3);
- Претседател/ка на Советот да се избира од редот на граѓанските организации, и една позициите претседател(ка) и заменик(чка) да биде гарантирана за жена (став 4).

Постои голем расчекор во критериумите кои треба да ги задоволат претставниците на граѓанските организации во однос на оние од редот на органите на државната управа. Имено детално пропишаните критериуми и услови кои треба да ги задоволат предложените кандидати од граѓанскиот сектор во голема мерка го надминуваат единствениот критериум од „најмалку три години искуство во соодветната област“. Имајќи ја предвид улогата членовите на Советот назначени од редот на органите државната управа потребно е прецизирање и изедначување на потребните квалификации за нивен избор.

Оттука, го даваме следниов предлог:

- Критериумите за избор на членовите од Советот кои ги назначува Владата од редот на вработените во органите на државната управа да се дополнат со следниве критериуми (став 2):
 - Раководна позиција во хиерархиска структура на ОДУ која обезбедува поширок увид во одделните надлежности/политики/ буџет на институцијата);
 - Познавања на работата на граѓанските организации во областа/тите на надлежност на ОДУ;
 - Балансирана родова структура.

За секој од членовите(ките) на Советот треба да се предвиди назначување заменик(чка) избрани по исти критериуми, соодветно за различните постапки избор од органите на државната управа и граѓанскиот сектор. Ова е вообичаена пракса за вакви механизми со оглед на тоа што не се работи за професионална платена позиција со мандат за донесување одлуки, туку учеството во работата е дополнителна активност на работниот ангажман на членовите(ките). Во постапката за избор на членови(ки) од редот на граѓанските организации, замениците можат да бидат назначени од второ рангираните според бројот на доделени гласови. Заради запазување на принципот на одговорност на избраните членови(ки) и задржување на критериумите за членување во Советот, може да се предвиди учество на замениците на седниците на Советот без право на глас во одлучувањето.

Заради ова предлагаме:

- Предвидување заменици со право на учество на седниците без право на глас во донесувањето на одлуките/заклучоците на Советот. (став 1,2,3 и сите останати одредби соодветно во случај на прифаќање на предлогот).

Член 5

Забелешки на критериумите и условите за кандидирање на членови(ки) од граѓанските организации

Условите за спроведување на постапката за кандидирање според кои поединечни организации предлагаат поединечни кандидати оставаат можност за исклучување на организациите кои се соочуваат со недоволен пристап до специфични информации, не биле вклучени во претходните процеси на формирање на телото вклучувајќи ги и реакциите во врска со формирањето и донесувањето на одлуката за формирање на Советот, или не се доволно информирани и во можност за придонес во тековниот процес на ревизија на Одлуката.

Заради поголема репрезентативност, поттикнување на организирано секторско дејствување, како и ограничување на можноста индивидуални организации да доминираат во процесот, потребно е проширување на критериумите за организациите при кандидирање на претставник(чка) во одделните области преку обезбедување на изјава за поддршка на кандидатурата од најмалку 5 останати организации кои дејствуваат во областа во која се

прелагаат кандидатите. Притоа, изјавата за поддршка на кандидатурата на организациите не смее да преставува ограничување на нивната можност да гласаат со оглед на тоа што се работи за два одделни процеси и не се нарушува принципот организацијата кандидат да се исклучи од гласање за лицето кое го кандидира.

Исто така, не е јасно од кого и со кои потребни квалификации ќе се врши проценка на критериумите, особено оние кои не се од технички карактер. Кредибилитетот на процесот може да биде нарушен во отсуство на одредба која ќе прецизира дали и на кој начин ќе се врши квалитативно вреднување на информациите во придружната потребна документација на организациите кои кандидираат лица. Како ќе се оценува „експертизата по прашања од граѓанскиот сектор во областа на дејствување.... преку број на спроведени проекти, објавени публикации,,. Дали ова значи дека оние биле ангажирани како експерти, консултанти и слични работни позиции ќе имаат предност пред активисти/ки кои немаат ниту еден формален проект, објавени истражувања и публикации, но со години се далеку повлијателни во поддршката, едукацијата, мобилизацијата и застапување на интересите на граѓаните за одредени прашања? Условот за учество во работни групи за изработка на закони и стратегии во последните две години е ограничувачки, со оглед на тоа што ваквото учество најчесто е условено од демократскиот капацитет и волјата на институциите, политичкиот контекст на криза, изборни процеси и сл. Не е предвиден услов или исклучувачки критериум кој ќе обезбеди партиска и политичка независност на кандати(ки)те од редовите на граѓанскиот сектор и концентрација, или повеќекратно членување на исти лица во повеќе механизми од ваков вид во кои се вклучени граѓански организации.

Предлагаме:

- Воведување услов кандидати(ки)те за членови на Советот предложени од граѓанските организации да бидат поддржани од најмалку 5 други организации од областа за која се предлага, а за кои поддршката нема да подразбира губење на правото на глас (став 2);
- Критериумите за организациите поддржувачки да ги вклучуваат предвидените барања да се регистрирани минимум 3 години; и дефинирани цели, мисија и визија согласно областа во која го поддржуваат кандидатот. Со цел да се избегне неактивни организации да даваат изјави за поддршка, како критериум да се додаде минимален број на 5 активности и опис на постигнати резултати во изминатите две години. (став1, алинеја 1 и 2);
- Од критериумите за организациите да се отстрани барањето за учество во работни групи за подготовка на закони/ стратегии и реализирани проекти во соработка со други организации и органи на државната управа. Наместо ова, да се предвиди како критериум минимален број од 10 активности со опис на постигнати резултати, реализирани во изминатите две години (став 1, алинеја 5);
- Учесството во мрежи и платформи како критериум за лицата кои се кандидираат да се отстрани и предвиди како услов за организациите (став 2, алинеја 2);
- Отстранување на условот за кандидатите за членов(ки) и на Советот „број на спроведени проекти како експерти, објавени публикации, учество во работни групи, мрежи или платформи“ и да се остави експертизата да се окажува врз основа на

приложена лична биографија која може да подразбира и поинаков начин на делување од онаа пропишана во текстот во заградите. (став 2, алинеја 2);

- Воведување дополнителни услови за кандидати(ки)те за членови на Советот предложени од организациите:
 - не смеат да се вработени или ангажирани во државната управа;
 - не смеат да членуваат во органи и тела на политички партии;
 - не смеат да бидат избрани/именувани лица;
 - не смеат да членуваат во повеќе од еден сличен механизам (тело) (став 2).

Член 6 и 7

Забелешки на постапката – Кратки рокови, јавност на постапката и прилози

Со оглед на значењето на Советот како клучен владин механизам за претставување на интересите на граѓанските организации во поглед на приоритетите за развој на граѓанското општество, процесот на објавување, селекција и избор би морал да биде спроведен на начин кој ќе обезбеди максимална транспарентност и можност за вклучување на што е можно поголем број организации. Содржината на одлуката не обезбедува прецизни одредби кои ќе обезбедат широка дисеминација на повикот, со оглед на тоа што не се дефинирани средствата за јавно информирање. Исто така, предвидениот рок за доставување на кандидатурите е прекраток за да се обезбедат потенцијалните консултации на граѓанските организации во одделните области/сектори и квалитетна подготовка на документацијата во прилог на пријавата. Дел од одредбите во поглед на документите со кои се потврдуваат критериумите за граѓанските организации и кандидат(ки)те кои се предлагаат создаваат можност за произволно толкување и треба да се прецизираат. Ова особено се однесува на „ *годишен извештај со референтна листа на активности на организацијата* “. Не е јасно дали се работи за годишни извештаи на организацијата што подразбира 3 документи, или тригодишно портфолио на проекти или клучни програмски активности со остварени резултати на организацијата. Исто така, од кандидати(ки)те, покрај планот „*за координација и комуникација со граѓанскиот сектор*“, се очекува и „*план за застапување во областа за која се предлага*“. Имајќи ги предвид комплексноста на прашањата поврзани со мандатот, прашањата кои се предмет на работа на Советот, како и природата на целите и стандардните чекори на било која стратегија за застапување, планот за застапување е документ, кој дури и во проширени рокови, многу веројатно ќе преставува одраз на ставовите за приоритетите, целите и начинот на кој поединечната организација и/или кандидатот(ката), или во најдобар случај, не неколку организации.

Оттука ги даваме следниве предлози:

- Прецизирање на обврската за објавување на јавниот повик преку воведување обврска јавниот повик и за пријавување и повикот за гласање да се објави на МРТВ на македонски и албански јазик, во 3 дневни весници од кои 1 на албански јазик и истиот да се дистрибуира по социјалните мрежи и интернет портали (Чл. 6, став 1).
- Продолжување на траењето на јавниот повик за пријавување и повикот за гласање од 15 на 30 дена со цел да се овозможи подолг временски период за прибирање на

сите потребни документи, поддршката од другите граѓански организации која ја предлагаме, и (Чл. 6 став 2, и Чл. 7, став 3).

- Додавање изјава за поддршка на кандидатурата од минимум 5 организации од областа за која се кандидира членот во прилозите за пријава (Чл. 6, став 3)
- Прецизирање на условот за организациите за доставување на информациите за работата, со специфичните цели, клучни активности и резултатите, како и изворите на финансирање во последните 3 години (Чл.6, став 3, алинеја 5)
- Отстранување на планот за застапување како услов за кандидати(ки)те и негова замена со листа на приоритетни прашања за развој на граѓанскиот сектор и соработката со владата и ОДУ во областа во која се кандидира. Притоа, планот за координација и комуникација останува како услов. (Чл.6, став 3, алинеја 6)

Член 9

Забелешки на условите за престанување на членство во Советот

Во содржината на одлуката не е предвидена динамиката на одржување на состаноците на Советот, барем на ниво на минимум одржани состаноци на годишно ниво. Оттука, не е јасен условот за престанување на членството во случај на неоправдано отсуство подолго од 6 месеци или две последователни седници, доколку Советот одржи две или само една седница во годината. Исто така, не е предвиден критериум за престанување на членство во случај кога член(ка) од редот на граѓанските организации повеќе не ги исполнува условите потребни за избор предвидени со Чл. 3, 5 и 6

Предлагаме:

- Дополнување на Одлуката со одредба за најмалку 4 одржани седници на Советот на годишно ниво
- Заострување на условите за неоправдано отсуство на членот(ката) и неговиот заменик(чка) од седниците на Советот подолго од 3 месеци или 1 седница (Став 1, алинеја 2)
- Престанување на членство во Советот на член(ка) од редот на граѓанските организации доколку на истиот престане да ги исполнува критериумите за избор (Став2. алинеја2).

Член 12

Ја поддржуваме идејата членовите во Советот да не добиваат надомест, но бараме на истите да им бидат покриени патни трошоци доколку доаѓаат од друг град/село, надвор од Скопје и на истите да им се исплаќаат дневни трошоци согласно Закон. Членувањето во Советот е без надомест, но трошоците што би ги имале членовите за учество во истиот не смеат да бидат на товар на самиот член или на организацијата од која доаѓа.

Заради ова предлагаме:

- Дополнување на одредбата со предвидување надоместок за патни и дневни трошоци на членовите(ки) те на Советот од редот на граѓанските здруженија согласно позитивните законски прописи (Став2. алинеја2).